

Handleiding

Beheersmaatregelen
bij het werken met
rioleringen, afval- en
rioolwater.

HSE Office d.d. 2 april 2020

Deze handleiding geldt als aanvulling op het op 31 maart jl. toegestuurde protocol "Samen veilig doorwerken" van Bouwend Nederland.

(Ref: Arbo catalogus van de waterschappen (deel 5) 'Omgaan met biologische agentia')

1. Inleiding

Deze handleiding is van toepassing voor alle medewerkers die werkzaamheden uitvoeren in of aan riolen, afvalwaterinstallaties en fecaliënstort binnen Schiphol. Hierbij bestaat de kans dat zij (indirect) in contact kunnen komen met (mogelijk met het Corona virus besmette) water of fecaliën. Ook voor werkzaamheden zoals verneveling geldt deze werkinstructie (bijvoorbeeld bij schoonspuiten vervuilde oppervlakten en/of bij werken met een hogedrukreiniger).

Het nieuwe coronavirus kan zich in ontlasting en het rioolwater bevinden. Het is nog niet duidelijk of dit zoveel virus bevat dat je er werkelijk ziek van kunt worden. Voor de zekerheid gaan we hier wel vanuit.

2. Algemene maatregelen (bron RIVM)

Indien tijdens werkzaamheden blootstelling aan afval- of rioolwater kan plaatsvinden zijn preventieve maatregelen noodzakelijk, omdat het mogelijk ziekteverwekkers bevat. Dit staat los van de mogelijke blootstelling aan het nu in afvalwater aangetroffen Coronavirus.

De maatregelen die je moet treffen zijn vergelijkbaar met de maatregelen die je treft om blootstelling aan andere ziekteverwekkers in het water te voorkomen, zoals bacteriën en andere biologische agentia.

3. Bronmaatregelen

- Vermijd direct contact met het afval- of rioolwater.
- Voorkom dat het water opspat.

4. Persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM)

Als direct contact toch nodig is of kan plaatsvinden draag dan de volgende persoonlijke beschermingsmiddelen.

- Beschermende kleding zoals 'n wegwerp-overall of een overall die afgespoeld kan worden;
- Waterdichte handschoenen
- Rubberen/ kunststof laarzen
- Veiligheidsbril en halfgelaatsmasker met P3 filter of volgelaatscherm met P3 filter

5. Uittrekken van Persoonlijke beschermingsmiddelen

Bij het uittrekken van PBM kan ongewild een hoge blootstelling aan biologische agentia plaatsvinden. Daarom is de volgende volgorde belangrijk

- Maak eerst de handschoenen en laarzen/schoenen (ook profiel) schoon met bijvoorbeeld water en een borstel;
- Gooi de borstel in een afvalzak of afsluitbare afvalbak;
- Trek de overall binnenste buiten uit en stop deze in de zak.
- Doe de handschoenen uit (ook binnenste buiten) en stop deze ook in de zak.
- Doe de adembescherming af en gooi (indien van toepassing) het wegwerpgedeelte weg (in de zak).
- Maak de zak dicht, zonder de lucht eruit te persen.
- Was goed de handen.

6. Persoonlijke hygiëne

Een goede persoonlijke hygiëne is belangrijk: was de handen vaak (ook na het dragen van handschoenen) en raak het gezicht niet aan met de handen voordat deze gewassen zijn.

Was je handen in ieder geval:

- Als je handen vuil zijn;
- Voor het eten;
- Na toiletbezoek;
- Na hoesten, niezen in de handen (hoesten/niezen in de elleboog);
- Na het snuiten van de neus en het weggooien van de papieren zakdoek;
- Voor iedere pauze en na je werk.

Bijlage 1. Enkele vragen en antwoorden uit de dagelijkse praktijk.

1. Dampen/ spetters e.d. kunnen op de PBM's komen. Hoe te ontdoen zonder risico van besmetting?

Antwoord: Als er tussendoor de handschoenen te vuil worden: spoelen met water en zeep, terwijl de medewerker ze aanhoudt. Een gelaatsscherm kan tussendoor worden afgenomen met een vochtige doek wanneer het zicht ernstig belemmerd wordt. Mocht het PBM toch met blote handen worden aangeraakt: handen wassen met water en zeep en vooral niet met vuile handen of met vuile handschoenen in het gezicht komen.

2. Hoe gaan we om met gebruik van het volgelaatmasker (aanraken handschoenen);

Antwoord: Zorg dat je het volgelaatmasker zo min mogelijk aanraakt en bij voorkeur met schone handschoenen. De kans is klein dat de 'vervuiling' via het masker wordt ingeademd

3. Hoe desinfecteren we het volgelaatmasker en hoe ontdoen we ons van het masker zonder te worden besmet?

Antwoord: Volg te allen tijde de aanwijzingen op van de leverancier. Mocht desinfectie zijn toegestaan, gebruik dan 70% alcohol (Isopropylalcohol). Schoonmaken kan met water en zeep of reinigingsdoekjes

4. Spetters e.d. die op de grond vallen, hoe gaan we hier mee om. Dit verstuift samen met sloopstof?

Antwoord: als er sprake is van sloopstof dat kan worden ingeademd moet adembescherming worden toegepast. Specifiek voor coronavirus: dit verspreidt via aerosolen, dat zal niet optreden als het op de grond terecht komt

5. Indien riool vol staat als gevolg van gedeeltelijke verstopping kan er veel lekwater uitlopen, 100% opvangen is vaak onmogelijk.

Antwoord: wat niet opgevangen kan worden komt op de grond en of verdwijnt in de bodem, zie ook vraag 4.

6. Hoe gaat men om met besmetting van omgeving als gevolg van aanraken handschoenen/ kleding tijdens werkzaamheden.

Antwoord: de aangeraakte omgeving zoveel mogelijk schoonmaken, hetzij met het eerdergenoemde Isopropylalcohol, hetzij met water en reinigingsmiddel/zeep.

7. Waar ontdoen we ons van kleding, wordt deze plek ontsmet?

Antwoord: Het antwoord gaat uit van een wegwercoverall. Doe dit op een rustige plek, die ruim genoeg is dat je nergens tegenaan komt en vervolgens de kleding in een afvalbak/vuilniszak stoppen.

Bijlage 2. Vragen over rioolwater.

Bron: <https://www.rivm.nl/coronavirus/covid-19/vragen-antwoorden#Rioolwater>

Waarom onderzoekt het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu het afvalwater?

We kunnen bij een rioolwaterzuivering van een dorp of stad monsters nemen en door deze te onderzoeken weten we dat onder de bevolking een bepaalde ziekteverwekker rondwaart. Deze hoeft op dat moment (nog) geen ziekte te veroorzaken en zonder dit onderzoek kan hij anders onopgemerkt blijven. Met deze aanpak kunnen we ook het nieuwe coronavirus opsporen. Door het afvalwater voortdurend te onderzoeken, kunnen we ongeveer zien hoe de uitbraak van het virus verloopt. Hiervoor moeten we wel een steekproef nemen. Dat doen we door van afvalwater in heel Nederland monsters te nemen en deze op het virus te onderzoeken.

Kun je het nieuwe coronavirus krijgen via drinkwater?

Er zijn geen gevallen bekend van overdracht via drinkwater. De belangrijkste manier waarop mensen besmet raken, is doordat druppeltjes met hoesten en niezen in de lucht worden gebracht. Die komen dan via de lucht bij een andere persoon in de buurt terecht. Ook kan het virus op oppervlakken terecht komen en kan daar enige tijd overleven. Als je zo'n oppervlak aanraakt en daarna met je handen aan neus, mond of ogen zit, dan kan het virus worden overgedragen.

Het virus is tot nu toe niet aangetoond in Nederlands kraanwater. In Nederland bestaat strenge wetgeving om de microbiologische veiligheid van drinkwater te bewaken. Daarbij houden we ook rekening met bescherming tegen virussen. Dit is redelijk uniek in de wereld en beschermt ons ook tegen het nieuwe coronavirus.

Kan je het virus krijgen door het gebruik van openbare drinkwatertappunten?

Het nieuwe coronavirus is tot nu toe niet aangetoond in kraanwater. In Nederland hebben we strenge wetgeving om de veiligheid van drinkwater te bewaken en de virologische veiligheid van ons Nederlandse drinkwater te beschermen. Dit is redelijk uniek in de wereld en beschermt ons ook tegen het nieuwe coronavirus.

Denk eraan dat je de tap waar het water uitstroomt niet aanraakt. Let ook op dat je niet niest of hoest richting het tappunt. En zet de kraan, als het kan, open met schone handen of een schoon papiertje. Dit omdat er virus op oppervlakken kan zitten.

Betekent dit dat er besmettelijk virus in het rioolwater zit?

Dat kunnen we niet zeggen op basis van ons onderzoek. Dat richtte zich namelijk op het aantonen van het RNA ribonucleic acid (genetisch materiaal) van het virus. Het is aannemelijk dat een deel besmettelijk is aangezien dit ook voor het nieuwe coronavirus in ontlasting is aangetoond.

Kan je veilig met afvalwater werken?

Uit eerder onderzoek is gebleken dat de beschermingsmaatregelen voor mensen die met afvalwater werken beschermen tegen de bekende ziekteverwekkers, en ook tegen het nieuwe coronavirus. Mensen die met afvalwater werken, moeten direct contact met en het inslikken en/of inademen van nevel van afvalwater vermijden. Dit betekent dat zij persoonlijke beschermingsmiddelen moeten dragen die bij de werkzaamheden passen.

Denk aan beschermende kleding, handschoenen, laarzen, veiligheidsbril, masker en/of gezichtsbescherming-FFP3. Al deze maatregelen om veilig met afvalwater te werken, staan in de Arbocatalogus van de waterschappen. Bovendien moeten afvalwatermedewerkers de handhygiëne in acht nemen en ogen, neus en mond niet aanraken met ongewassen handen. En net als iedereen de handen wassen voor het eten en na elk toiletgebruik, en niezen of hoesten in de binnenkant van de elleboog.